

Pécsi Ítéltábla

Az ügy száma: Pf.V.20.127/2019/5.

A felperes:

felperes (cím2.)

A felperes képviselője:

Jogi_képviselő1 (cím6.)

Az alperes:

alperes. (cím1.)

Az alperes képviselője:

Jogi_képviselő2 (cím7.)

A fellebbezést előterjesztő fél: az alperes 27. sorszám alatt

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma :

Pécsi Törvényszék 14.P.20.630/2018/25.

I T É L E T

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatja és a felperes és az alperes által 2008. március 4-én kötött kölcsönszerződést érvényessé nyilvánítja azzal, hogy az ügyleti kamat induló mértéke 15,87%.

A keresetet az ezen felüli részében elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű alperesnek 74.700 forint (hetvennégyezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget és az államnak – az illetékes állami adóhatóság felhívására – 15.000 (tizenötezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

- [1] A felperes 2008. év elején kereste fel az Kft1. telephelyét Helységben gépjárművásárlás érdekében, ahol kiválasztott egy Peugeot 406 típusú gépjárművet, melynek vételára 2.100.000,-forint volt. A felperes a gépjármű vételárát úgy kívánta megfizetni, hogy abba beszámíttatta régi gépjárművét, a fennmaradó 1.800.000,-forint megfizetése érdekében hitelt igényelt. Az autókereskedés útján finanszírozási kérelmet nyújtott be az alperes jogelődjéhez a Rt2-hez (a továbbiakban alperes) deviza alapú hitel felvétele érdekében.
- [2] A felek 2008. március 4-én XXX-0000001 szám alatt kölcsönszerződést kötöttek. A kölcsönszerződés szerint az alperes az üzletszabályzatban foglalt feltételek mellett kölcsönt nyújt a felperesnek. A kölcsönösszeg 1.700.000,-forint, önerő 400.000,-forint, rendszeres havi törlesztő részletek összege 98x30.385,-forint, az első részlet 2008.április 5-én esedékes, azt

követően minden hónap 5. napjáig, a THM: 17,40%, mértékadó devizanem: CHF, az összes törlesztő részlet 2.977.730,-forint. A felperes a kamatváltozás elszámolási módjaként normál deviza konstrukciót választott.

- [3] A szerződésben a felperes kijelentette, hogy az egyedi kölcsönszerződésben, és az annak hátoldalán lévő üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette, azt a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el.
- [4] Az elsőfokú bíróság ismertette az üzletszabályzat felek perbeli jogvitája szempontjából releváns rendelkezéseit. Ezek közül az I.6. pont szerint a normál deviza konstrukció, amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a kölcsönbe vevő a kamatváltozás I. és II.-t a kölcsönbeadó hirdetménye szerint köteles megfizetni.
- [5] Az I.17. pont szerint a mértékadó devizanem az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem. Amennyiben a mértékadó devizanem forint, úgy értelemszerűen a kamatváltozás II-re és a kamatváltozás III-ra vonatkozó rendelkezések nem kerülnek alkalmazásra.
- [6] Az I.23. pont szerint rendkívüli árfolyam eseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank, mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (p. intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzpiaci szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.
- [7] Az I.24. pont a mértékadó árfolyam fogalmát határozta meg, az a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötté napján.
- [8] Az I/25. b) pont tartalmazza a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) fogalmát, ami a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:
- [9]
$$\text{Kamatváltozás II.} = \text{fizetési kötelezettség} \times (\text{fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam} / \text{mértékadó árfolyam}) - 1.$$
- [10] A IV.6. pont szerint az esedékessé vált törlesztőrészekre jutó kamatváltozás II-t a hitelező utólag – a hirdetményben közzétett gyakorisággal – kiterheli, amennyiben a még ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II. összege legalább a hirdetményben meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnéskor a hitelező a ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II-t kiterheli, illetve jóváírja.
- [11] A V.6. pont tartalmazza, hogy amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, amely esetben a kölcsönbe vevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint között árfolyamváltozásból eredő kockázatokat.
- [12] Az alperes részéről mind a finanszírozási kérelmet, mind az egyedi lízingszerződést az Kft1. munkavállalója írta alá, akinek munkaköri feladata az értékesítés és az autókereskedés részéről az értékesítéssel összefüggésben felmerülő hitelügyintézésrel kapcsolatos feladatok ellátása volt. Az alperes 2016. szeptember 15-én kelt nyilatkozatában írásban utólag is jóváhagyta a kölcsönszerződést a nevében, képviselőjében aláíró képviselő nyilatkozatát és eljárását.
- [13] Az alperes a felperessel a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény szerint elszámolt. Az elszámolás felülvizsgálatnak tekintendő. Az alperes a felek közötti kölcsönszerződést a 2016. őszén felmondta.
- [14] A felperes többször is módosított keresetében kérte a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, jogkövetkezményként a kölcsönszerződés határozathozatalig történő

hatályossá nyilvánítását, az elszámolás körében az alperes kötelezését 210.537,- forint megfizetésére. Hivatkozása szerint a kölcsönszerződés a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés b), c) és d) pontjába ütközik mert nem tartalmazza a kamatszámítás módját és az ügyleti kamat százalékos formában nem került meghatározásra a szerződésben. Állította továbbá, hogy a kockázat-feltáró tájékoztatás nem volt megfelelő, kockázat-feltáró nyilatkozatot nem írt alá és nem is kapott tájékoztatást az árfolyam-kockázatra vonatkozóan, így megfelelő tájékoztatás hiányában az árfolyam-kockázatról és annak lehetséges alakulásáról, maximális mértékéről információval nem rendelkezett, ezért a szerződés tisztességtelen, és semmis, Hivatkozott arra, hogy az üzletszabályzat nem vált a szerződés részévé, mivel annak megismerésére nem volt lehetősége, tartalmáról tájékoztatást nem kapott.

- [15] Az alperes nem vitatta az ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének hiányát, hangsúlyozta ugyanakkor, hogy az érvénytelenség a kamat százalékos meghatározásával kiküszöbölhető, a szerződés érvényessé nyilvánítható, az ügyleti kamatfizetési kötelezettségben a felek ugyanis megállapodtak, a kamat mértéke, valamint annak kiszámítási módja is meg van határozva a szerződésben és az ahhoz kapcsolódó iratokban, az üzletszabályzatban meghatározott képlet alapján kiszámítható, 15,87%. Vitatta, hogy a szerződés a felperes által megjelölt egyéb okból érvénytelen lenne. Hivatkozása szerint az üzletszabályzat a felek kölcsönszerződésének részévé vált, az árfolyam-kockázatról a jogszabályi előírásoknak megfelelően tájékoztatta a felperest, az árfolyam-kockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel nem tisztességtelen és ebből az okból a kölcsönszerződés nem érvénytelen.
- [16] Az elsőfokú bíróság a keresetet a követelés jogalapja tekintetében alaposnak találta, ezért közbelső ítéletével megállapította, hogy a felek között 2008. március 4. napján létrejött XXX-0000001 számú kölcsönszerződés az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége és az ügyleti kamat százalékos mértéke feltüntetésének hiánya okán érvénytelen.
- [17] Az indokolásban rögzítette, hogy kölcsönszerződés a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 685.§ e) pontja szerinti fogyasztói szerződésnek és egyben az 1996. évi CXII. törvény 2. sz. melléklet III.13. pontja szerinti lakossági és III.5. pontja szerinti fogyasztási kölcsönszerződésnek minősül.
- [18] Az egyedi kölcsönszerződésben a felperes maga nyilatkozott arról, hogy a kölcsönszerződés hátoldalán lévő üzletszabályzatot megismerte és megértette, azt magára nézve kötelezőnek tekinti. Ennek ellenkezőjét a perben bizonyítani nem tudta. Az alperes által eredetben csatolt kölcsönszerződés és üzletszabályzat két szétnyitható lapból álló négyoldalas okirat. A szerződéssel együtt tehát a felperesnek az üzletszabályzatot is át kellett vennie, annak tartalma számára megismerhetővé vált. Az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az üzletszabályzat a szerződés részévé vált az 1959. évi IV. törvény 205/B. § (1) bekezdése alapján, ezért a kereseti kérelem elbírálása során a kölcsönszerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseit együtt vizsgálta.
- [19] Úgy foglalt állást, hogy a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződésére vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1) valamint az ezzel kapcsolatos elszámolási kérdéseket rendező 2014. évi XL. törvény (DH2) törvény az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdésének b) és d) pontjaiban szereplő érvénytelenségi okokat megszüntette, a felülvizsgált elszámolásra tekintettel érdemben ezek a perben már nem voltak vizsgálhatók.
- [20] Az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdésének c) pontjával kapcsolatos érvénytelenségi ok fennálltát az elsőfokú bíróság alaposnak találta, a szerződésben nem tüntették fel az ügyleti kamat százalékos mértékét. A felek az ügyleti kamatban megállapodtak, az üzletszabályzat

több rendelkezése is foglalkozik az ügyleti kamattal (I.16., I.18.c), III.4.), azonban a törvény kógens rendelkezésként írja elő a kamat mértéke százalékos formában való feltüntetésének kötelezettségét, annak hiánya semmissé tette a szerződést. A perben a felek egyező nyilatkozatot tettek az alperes által kimunkált 15,87 % ügyleti kamatmértékre. Tekintettel azonban arra, hogy a felperes ezen semmisségi ok mellett a szerződés érvénytelenségének a megállapítását az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses kikötések tisztességtelensége alapján is kérte, ezt az érvénytelenségi okot is vizsgálni kellett, mielőtt az érvénytelenség jogkövetkezményeit alkalmazná.

- [21] Az 1996. évi CXII. törvénynek a szerződéskötéskor hatályos 203. § (1) bekezdése kimondta, hogy a pénzügyi intézmény egyértelműen és közérthetően köteles ügyfeleit, illetve jövőbeni ügyfeleit a pénzügyi intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybevételének feltételeiről, valamint e feltételek módosulásáról tájékoztatni. A (6) bekezdés szerint olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. A (7) bekezdés a) pontja pontosítja, hogy a (6) bekezdésben meghatározott kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre.
- [22] A Kúria 6/2013. Polgári jogegységi határozatának 3. pontja szerint a pénzügyi intézményt a jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kellett terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletre. A Kúriának a 2/2014. Polgári jogegységi határozata szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható. E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.
- [23] Az Európai Unió Bíróságának C-51/17. számú ítélete 3. pontjában rögzítettek szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni tudja egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.
- [24] Külön kockázatfeltáró nyilatkozat hiányában az egyedi szerződés, az üzletszabályzat rendelkezései, valamint a szerződéskötéskor a pénzügyi intézmény által a fogyasztónak nyújtott tájékoztatás alapján vizsgálta, hogy az ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára felismerhető volt-e az, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, vagyis a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet, illetve, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhethet.

- [25] Az egyedi szerződésben a kölcsön devizanemének és annak meghatározása mellett, hogy a felperes normál devizakonstrukciót választ, több, az árfolyamkockázatot érintő adat nem található. Az üzletszabályzat V.6. pontja azonban a forint és a mértékadó devizanem (CHF) közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatra vonatkozóan egyértelműen tartalmazza azt, hogy azt a felperes viseli, és azt is, hogy az eurótól eltérő, egyéb deviza esetén további kockázatot jelent az euró és az adott deviza keresztárfolyamának változása. Ám ennél többet az üzletszabályzat nem mond, az árfolyamkockázatnak a felperes fizetési kötelezettségére – az egyes törlesztő részletekre - gyakorolt hatásáról információt nem hordoz. Az üzletszabályzat egyéb rendelkezései sem egyenként, sem a fentebb idézett V.6.pont rendelkezéseivel együtt nem nyújtanak elegendő támpontot ahhoz, hogy az átlagos fogyasztó képes legyen értékelni a nemzeti fizetőeszköz leértékelődésének a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetleg jelentős – gazdasági következményeit, mert a tájékoztatás nem terjedt ki világosan és egyértelműen arra, hogy az árfolyamváltozásnak milyen hatása van a törlesztőrészletekre.
- [26] A felperes a személyes meghallgatása során azt adta elő, hogy a gépjárművet értékesítő kizárólag a devizalapú szerződés előnyeit ecsetelte, az árfolyamkockázatról, annak következményeiről nem tájékoztatta. Az alperes képviselőjében szerződéskötéskor eljáró képviselő tanúvallomásában elmondta, hogy az ügyfelek arról tájékoztatást kaptak, hogy árfolyamemelkedés, árfolyamváltozás történhet, amiből különbözet, többletköltség adódhat. Azonban a tanú vallomása alapján az nem volt megállapítható, hogy az árfolyamkockázatnak a kölcsönszerződésben foglalt fogyasztói kötelezettségeket érintő következményeit, a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását részletezte, bemutatta volna.
- [27] Az okiratok és a szóbeli tájékoztatás tartalma az elsőfokú bíróság megítélése szerint nem volt alkalmas arra, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó annak felismerésén túl, hogy a forint a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához (CHF) képest leértékelődhet, azt is értékelni és mérlegelni tudja, hogy e leértékelődésnek gazdasági következményei vannak, mert az a fizetési kötelezettségeinek, terheinek akár folyamatos és nagymértékű növekedését is előidézhetheti.
- [28] Erre tekintettel a szerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezésének tisztességtelenségét az 1959. évi IV. törvény 209.§ (1) bekezdése alapján megállapította, ami a 209/A.§ (2) bekezdése és a 239.§ (2) bekezdése alapján a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezte.
- [29] A közbenső ítélet ellen az alperes fellebbezett, annak megváltoztatását és a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérte azzal, hogy az induló ügyleti kamat éves mértéke 15,87%. A kereset ezen felüli részének elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Elismerte, hogy az ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének hiánya miatt érvénytelen a kölcsönszerződés, de hangsúlyozta, az érvénytelenség a kamat százalékos meghatározásával kiküszöbölhető, a szerződés érvényessé nyilvánítható, a kamat mértéke az üzletszabályzatban meghatározott képlet alapján kiszámítható, a felperes is elfogadta, hogy annak mértéke 15,87%. Az elsőfokú eljárásban is kifejtett indokai felhívásával vitatta azonban, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelen, a szerződés ebből az okból érvénytelen lenne, mert az árfolyam-kockázatról a jogszabályi előírásoknak megfelelően tájékoztatta a felperest.
- [30] A felperes az elsőfokú közbenső ítélet helybenhagyását kérte, annak helyes indokaira hivatkozással.
- [31] A fellebbezés megalapozott.
- [32] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg. Az árfolyamkockázat adós általi viselésére vonatkozó szerződési feltétel érvénytelenségének kérdésében a másodfokú bíróság

az elsőfokú bíróság által levont érdemi jogi következtetéssel nem értett egyet. Azt azonban az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés nem tartalmazta konkrétan az induló ügyleti kamat százalékos mértékét, az a következtetése is helyes, hogy ebből az okból megállapítható a kölcsönszerződés semmissége, ezért annak jogkövetkezményéről a másodfokú bíróságnak döntenie kellett.

- [33] Az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés c) pontja alapján valóban semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékban kifejezett értékét. Ennek alapján a kölcsönszerződés tartalmi érvényességi kelléke a kamat éves, százalékban kifejezett értéke.
- [34] Az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdésének a felek jogvitájában jelentős c) pontja értelmezésére és az ügyleti kamat százalékos mértéke feltüntetésének elmaradása körében kialakult, a másodfokú bíróság által is követett egységes ítélkezési gyakorlatot a BH2017. 159. számú eseti döntés tükrözi, amely szerint, ha a fogyasztási kölcsönszerződés az ügyleti kamat feltüntetésének hiánya miatt az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés c) pontja értelmében semmis, de a felek egyébként ténylegesen megállapodtak az ügyleti kamat fizetésében, és a szerződés adatai alapján a kamat mértéke is kiszámítható, az érvénytelenség jogkövetkezményei közül a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánításának van helye, úgy, hogy az ügyleti kamatot a szerződésből kiszámítható kamatmértéknek megfelelően kell meghatározni.
- [35] A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság is úgy ítélte meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés c) pontja alapján semmis, mert nem tartalmazta az ügyleti kamat éves, százalékban kifejezett mértékét.
- [36] Az 1959. évi IV. törvény 237.§ (1) bekezdése kimondja, hogy érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani. A (2) bekezdés értelmében, ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja. Az érvénytelen szerződést érvényessé lehet nyilvánítani, ha az érvénytelenség oka – különösen uzsorás szerződés, a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága esetén az aránytalan előny kiküszöbölésével – megszüntethető. Ezekben az esetekben rendelkezni kell az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről.
- [37] A kölcsönszerződés, mint pénz időleges használatára irányuló szerződés esetében kizárt a szerződéskötés előtt fennállott helyzet visszaállítása, ezért a kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé vagy hatályossá nyilvánítása jöhet szóba, amely jogkövetkezmények alkalmazását a DH2 törvény 37.§ (1) bekezdése kötelezően elő is írta.
- [38] Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI.28.) PK vélemény 5. pontja alapján, ha az érvénytelenség oka kiküszöbölhető vagy utóbb megszűnt, a bíróság az érvénytelen szerződést a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilváníthatja. A szerződés érvényessé nyilvánítása egyenrangú lehetőség az eredeti állapot helyreállításával. Ha mindkettő alkalmazható lenne, akkor a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az érvénytelenség melyik jogkövetkezményét alkalmazza. A bíróság a fél által kért jogkövetkezmény helyett az érvénytelenség más jogkövetkezményét is alkalmazhatja, nem alkalmazhat azonban olyan megoldást, amely ellen valamennyi fél tiltakozik.
- [39] A másodfokú bíróság a Kúria 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 2. pontjára hivatkozással kiemeli, hogy a marasztalásra irányuló kereseti kérelemnek az érvénytelenség jogkövetkezményeit illetően konkrétan kell lennie. A felperesnek – figyelemmel a DH2

törvény 37.§ (1) bekezdésére is – pontosan meg kellett jelölnie, hogy a jogkövetkezmény alkalmazását milyen tartalommal kéri. A bíróság azonban a kért jogkövetkezmény alkalmazásához nincs kötve, az ügy körülményeire tekintettel más jogkövetkezményt is alkalmazhat. A kereset tehát marasztalásra irányul, amelynek jogcíméül szolgál a szerződés érvénytelenségének megállapítása. Emiatt a másodfokú bíróság attól függetlenül rendelkezhetett az érvényessé nyilvánításról, hogy a felperes keresete hatályossá nyilvánításra irányult, mert az alperes a jogkövetkezmény alkalmazását kifejezetten kérte.

- [40] Az alperes alappal hivatkozott arra, hogy az ügyleti kamat induló éves százalékos mértéke kiszámítható a kölcsönszerződés alapján, az ezt igazoló számítását csatolta is az iratokhoz, amely szerint, az induló kamatmérték 15,87%. A felperes nem emelt kifogást a kiszámított kamatmérték alkalmazásával számított törlesztőrészletek összege ellen sem, ennek megfelelően kezdte meg a kölcsön törlesztését. Ilyen módon ráutaló magatartással, majd az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozattal elfogadta a 15,87% kamatmértéket.
- [41] A fentiekre figyelemmel a perbeli kölcsönszerződés alapján a felperest terhelő induló ügyleti kamat éves mértéke 15,87%-ban volt meghatározható. Mivel a törlesztőrészletek összegének kiszámítására ennek a kamatnak az alkalmazásával került sor, a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének oka ezen ügyleti kamat éves, százalékos mértékének meghatározásával kiküszöbölhető volt. Ezért ebben a keretben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával döntött.
- [42] A következő eldöntendő kérdés az volt, hogy a hitelező a felperest a devizában nyújtott és forintban törlesztendő deviza alapú kölcsön kapcsán a forint árfolyamának kedvezőtlen irányú változásával összefüggő kockázatáról, az árfolyamváltozásnak a jövőbeli törlesztőrészletekre gyakorolt rá hátrányos hatásairól megfelelően tájékoztatta-e, mert ennek hiányában az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelensége miatt a kölcsönszerződés az 1959. évi IV. törvény 209/A.§ (2) bekezdése alapján semmis.
- [43] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás körében az elsőfokú bíróság helyesen utalt a 6/2013. számú és a 2/2014 számú Polgári jogegységi határozatokra, megfelelően idézte a tájékoztatásra irányadó körülményeket, annak világos és érthető voltára levont következtetésével azonban a másodfokú bíróság nem értett egyet.
- [44] Nem vitásan az adott ügyben az alperes kockázatteltáró nyilatkozatot nem készített. Ennek hiányában a kockázatteltárás tartalmát, az alperesi tájékoztatás megfelelőségét az egyedi kölcsönszerződés és az üzletszabályzat tartalma alapján kellett vizsgálni. Sem jogszabályból, sem ítélkezési gyakorlatból nem vezethető le ugyanis olyan követelmény, hogy az árfolyam kockázatra vonatkozó felvilágosítást a hitelező csak az egyedi szerződésben nyújthatja, mert ha a szerződésnek általános szerződési feltételek váltak a részévé, amelyeket a fogyasztó megismerhetett, akkor az e feltételeket tartalmazó szerződéses melléklet részeként nyújtott tájékoztatást is figyelembe kell venni annak megítélésakor, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltétel a fogyasztó számára a 2 / 2014. számú Polgári jogegységi határozatnak megfelelő világos és érthető szerződési kikötésnek minősül vagy sem.
- [45] A tájékoztatás – összhangban az Európai Unió Bírósága vonatkozó iránymutatásaival – akkor megfelelő, ha abból kitűnik, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, vagyis a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet, valamint ha abból az is kitűnik, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet, azzal számolni kell, nem elhanyagolható kockázatot jelent és nem csak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztőrészleteket. Nem minősült megfelelő tájékoztatásnak, ha az árfolyamkockázat viselése csak kikövetkeztethető a szerződés egyes rendelkezéseiből, vagy több különböző okiratban (pl. ÁSZF, üzletszabályzat, hirdetés) szereplő rendelkezések együttes értelmezése alapján.

- [46] Az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben a nyújtott tájékoztatásból kitűnt, a kedvezőtlen árfolyamváltozás lehetősége valós, annak gazdasági következménye a fogyasztóra nézve az, hogy amennyiben a kölcsön nyilvántartási devizanemének a forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a fizetési kötelezettségének változását is.
- [47] Az üzletszabályzat I.25.b. pontja címéből – „Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás)” – és tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbe vevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza úgy, hogy a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, aminek nincs felső határa. Az üzletszabályzat ezen pontja tartalmazza azt a matematikai képletet is, amelyből az árfolyam futamidő alatti változásának a felperes fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatása levezethető. Ez utóbbit támasztja alá az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhatott kétséget a kölcsönbe vevőben afelől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is megváltozhat. Az üzletszabályzat tehát tartalmazza az árfolyamkockázatot, mint a deviza alapú szerződés kirovó és lerovó pénznem eltéréséből adódó szükségképpen és automatikus következményét. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az átlagos fogyasztó mércén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy számára kedvezőtlen árfolyamváltozás következményei korlátozás nélkül kizárólag őt terhelik, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának felső határa nincs.
- [48] Az üzletszabályzat fenti kikötései alapján a felperes a kölcsönszerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy a kockázatviselésnek nincs felső határa, az üzletszabályzat több, különböző helyeken szereplő szerződési feltételének együttes értelmezése és egybevetése alapján legfeljebb csak kikövetkeztetni tudta volna, ami a Konzultációs Testület 2019. április 10-i üléséről kiadott emlékeztető 4. pontjából kitűnő ítélkezési gyakorlat szerint valóban nem minősülhet megfelelő tájékoztatásnak, nem tekinthető világosnak és egyértelműnek.
- [49] A felek szerződésének részét képező üzletszabályzat a V. 6. pontja azonban kifejezetten tartalmazza, hogy ha a szerződés deviza alapú, a mértékadó devizanem és a forint árfolyamának változásából kockázat keletkezik, amely kockázatot a kölcsönbe vevő vállal. A kockázat fennállása, viselésének kötelezettsége tehát kifejezetten, egyértelműen szerepel a szerződésben, annak V.6. pontjában, nem csupán kikövetkeztethető a szerződés egyes rendelkezéseiből, azok együttes értelmezése alapján. Az üzletszabályzat V.6. pontja első mondatába foglalt figyelemfelhívó tájékoztatást az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben nem rontotta le, nem tette homályossá, érthetlenné a második mondat utalása az euró és a svájci frank keresztárfolyamának változásából eredő további kockázatra. Abból a felperes alappal nem gondolhatta, hogy a forint árfolyamának svájci frankhoz viszonyított kedvezőtlen változásából eredő kockázat nem valós, az abból eredő árfolyamváltozás megfizetése nem terheli.
- [50] Az üzletszabályzatból nem tűnik úgy, hogy az árfolyamkockázat korlátozott. Az alperesnek nem kellett kifejezetten arra figyelmeztetni a fogyasztót, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. Ezt mondta ki az Európai Unió Bíróságának C-227/18. számú végzése. Megfelelő a tájékoztatás, ha a fogyasztót tájékoztatták arról, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, és átláthatóan feltűnteti annak a mechanizmusnak a konkrét működését, mely a fogyasztóra telepíti az árfolyamkockázatot. Ezt a perbeli szerződés tartalmazta, erre figyelemmel a tájékoztatás megfelelt az Európai Unió Bírósága által C-51/17. szám alatt hozott ítéletben rögzített elvárásoknak is.

- [51] A szerződés felhívott rendelkezései, a mértékadó devizanem, a mértékadó árfolyam, az árfolyamváltozás kiszámításának képlete és alkalmazásának feltételei alapján egyértelműnek kellett lennie egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll és az egészében és felső határ nélkül őt terheli. Ha a felperes ezt nem ismerte fel, mert saját előadása szerint aláírás előtt sem az egyedi kölcsönszerződést, sem az üzletszabályzatot nem olvasta el, annak következménye a 6/2013. számú Polgári jogegységi határozat 3. pontja szerint az ő terhére esik.
- [52] Ezért megfelelt a világos és érthető megfogalmazás és az átláthatóság elvének a támadott szerződéses feltétel, hiszen alkalmas volt arra, hogy akár a felperes, akár más általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a kockázat ismeretében, annak ránézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit – fizetési teher növekedésének kockázatát – megértve döntsön a szerződés megkötéséről.
- [53] A fentiek alapján az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel nem minősült tisztességtelennek, és ebből adódóan a perbeli kölcsönszerződés nem érvénytelen, ezért az erre alapított keresetet el kellett utasítani.
- [54] A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése alapján – a 256/A.§ (1) bekezdés f) pontja szerint tárgyaláson kívül eljárva – megváltoztatta és a felek által 2008. március 4-én kötött kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította azzal, hogy az ügyleti kamat induló mértéke 15,87%. A keresetet az ezen felüli részében elutasította.
- [55] A másodfokú bíróság döntésével a kereset a kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye alkalmazására vonatkozó részében kisebb részben volt alapos, a vagyoni igény iránti kereset kapcsán alaptalan volt. Erre figyelemmel a felperes az 1952. évi Pp.81.§ (1) bekezdése alapján köteles a túlnyomó részben pernyertes alperes részére perköltséget fizetni, mely a jogi képviselő 14.000 forint elsőfokú és 12.700 forint másodfokú munkadíjából - amit a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és (6) bekezdése alapján állapított meg a másodfokú bíróság az indokoltan kifejtett jogi képviseleti tevékenység figyelembevételével – és 48.000 forint fellebbezési illetékből áll. A felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó, a költségmentességről szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 15.000 forint elsőfokú eljárás illetéket megfizetni az államnak.

Pécs, 2020. február 3.

Dr. Zóka Ferenc. s.k.
a tanács elnöke

Dr Kovács János s.k.
előadó bíró

Dr Hrubai Adrienn s.k.
bíró